

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa M. P.
przeciwko zarządcy P. S.A. w restrukturyzacji w S.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od zarządcy P. S.A. w restrukturyzacji w S. na rzecz M. P. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego P. S.A. w restrukturyzacji w S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 marca 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione, przy czym w odniesieniu do wynikającej z punktu 4 tego artykułu, tj. oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, w ogóle nie wskazano, na czym miałyby polegać ta zasadność, w związku z czym ta przesłanka nie podlegała analizie. Dodać jedynie należy, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane

w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (zob. postanowienie SN z dnia 16 maja 2008 r., I UK 16/08).

Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN z dnia: 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia

prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z dnia: 24 października 2012 r., I PK 129/12; 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy wręczenie przedmiotu pożyczki w postaci środków pieniężnych do rąk osoby piastującej funkcję organu reprezentacji osoby prawnej stanowi o przeniesieniu posiadania na osobę prawną tychże środków, jeżeli dochodzi do tego wskutek działania podjętego przez piastuna funkcji organu w ramach jego kompetencji do reprezentacji osoby prawnej, ale gdy równocześnie brak jest okoliczności manifestujących objęcie przez osobę prawną w posiadanie pożyczonej kwoty, w szczególności gdy środki te nie wpłynęły na rachunek bankowy spółki lub do kasy spółki i nie zostały zaewidencjonowane w księgach handlowych tejże osoby prawnej?”.

Zagadnienie prawne sformułowane przez pozwanego nie spełnia wyżej opisanych wymagań. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przeprowadzono analizy orzecznictwa i poglądów doktryny zakresie objętym zagadnieniem prawnym. Argumentacja skarżącego nie wykazuje, że w sprawie ujawniło się zagadnienia wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Przede wszystkim jednak sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie, a konkretnie o prawidłowość zaskarżonego orzeczenia. Z jego motywów nie wynika, aby stanowisko Sądu Apelacyjnego było sprzeczne z tym reprezentowanym przez Sąd Najwyższy. W judykaturze przyjęto bowiem, że wydanie przedmiotu pożyczki, jeżeli umowa nic innego nie stanowi, może nastąpić w dowolny sposób, pożyczkobiorca powinien jednak uzyskać

możność swobodnego dysponowania przedmiotem pożyczki. Ponadto do *essentialia negotii* umowy pożyczki należy określenie ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz zobowiązanie się do ich przeniesienia, a nadto obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki. Bez tych elementów nie ma umowy pożyczki (zob. wyroki SN z dnia: 29 maja 2015 r., V CSK 448/14; 17 czerwca 2020 r., I NSNc 47/19).

Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych natomiast jednoznacznie wynika, że umowy pożyczki, na podstawie których powód dochodził swoich roszczeń, zostały stwierdzone pismem, powód bowiem przedłożył do akt sprawy oryginały umów pożyczek, określające ich strony i inne niezbędne elementy. Pierwsza z kwot, zgodnie z ustaleniami Sądów *meriti*, została przekazana osobom reprezentującym powoda w gotówce, co pozostawało również w zgodzie z umową pożyczki, natomiast druga została przekazana na rachunek bankowy, przy czym w tytule przelewu powód wpisał „faktura proforma zwrot”, co jednak nie niweczy ustalenia o przekazaniu kwoty pożyczki. Te ustalenia, dokonane za pomocą dokumentów, zostały wsparte także przez zeznania świadków. Skarżący nie zdołał przedstawić żadnego dowodu przeciwnego. Poza tym, skoro kwota pożyczki została przekazana osobom reprezentującym osobę prawną, w wykonaniu zawartej ważnie umowy, to bez znaczenia dla roszczenia pożyczkodawcy o jej zwrot pozostaje sposób jej wykorzystania, w tym w szczególności, czy została ona wprowadzona do kasy osoby prawnej, czy wystawiono właściwe dokumenty księgowe, czy został odprowadzony stosowny podatek itd.

Brak jest zatem podstaw do negowania stanowiska Sądów *meriti* na etapie postępowania kasacyjnego, gdyż Sąd Najwyższy nie jest sądem trzeciej instancji, a sądem prawa. Tymczasem zaprezentowane przez pozwanego zagadnienie prawne stanowi tak naprawdę polemikę z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sądy *meriti* i oceną materiału dowodowego, co na obecnym etapie jest niedopuszczalne. W aktualnym stanie prawnym art. 233 § 1 k.p.c., a do niego tak naprawdę odwoływał się skarżący (choć nie powołał go w ramach zarzutów kasacyjnych), nie może stanowić skutecznej podstawy kasacyjnej. W ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy nie kontroluje samej oceny dowodów, a jedynie jej legalność. Skarżący może bowiem zakwestionować sposób zebrania materiału

dowodowego z naruszeniem przepisów regulujących postępowanie dowodowe; w takim wypadku obowiązkiem skarżącego jest przytoczenie tych przepisów i wyjaśnienie, jaki wpływ na treść rozstrzygnięcia to naruszenia miało. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.).

Powołanie się natomiast na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 października 2002 r., II CZ 102/02; 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; 24 lutego 2012 r., II PK 274/11; 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20). Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej strony o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd.

Skarżący podniósł potrzebę wykładni art. 155 § 2 w zw. z art. 720 w zw. z art. 38 k.c. i art. 338 k.c. celem ustalenia, czy w przypadku przyznania przez piastuna funkcji organu reprezentacji osoby prawnej w toku postępowania sądowego o zapłatę, że środki stanowiące przedmiot pożyczki rękodajnej nie zostały przekazane przez piastuna do kasy spółki lub nie podlegały wpłacie na rachunek bankowy spółki, osoba prawna musi wykazać fakt przejścia posiadania pożyczonych pieniędzy z pożyczkodawcy na pożyczkobiorcę, podczas gdy po myśli powołanych przepisów do pożyczkodawcy winien wykonać zobowiązanie

do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki w taki sposób, aby wprowadzić osobę prawną w posiadanej pożyczonej kwoty pieniężnej.

Skarżący nie wykazał jednak, aby określony przepis prawa nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej skarżący powinien ponadto wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12).

W tym zakresie aktualność zachowują wszystkie powyższe wywody zaprezentowane przy przesłance istotnego zagadnienia prawnego, w tym co do faktu przekazania przez powoda spółce przedmiotu pożyczki i kwestionowania powołanym „problemem” wykładni przepisów ustaleń faktycznych, w związku z czym nie ma konieczności jego powtarzania.

Ponadto, powyżej wskazane przesłanki mają charakter rozłączny. Istotne zagadnienie prawne nie może być jednocześnie przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecnictwie bądź wypowiedziach doktryny. Istotne zagadnienie prawne, podlegające rozstrzygnięciu przez Sąd Najwyższy, z założenia powinno charakteryzować się „nowością” (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 3 października 2013 r., III SK 11/13; 30 września 2014 r., III SK 2/14). Czym innym jest potrzeba dokonania wykładni przepisów, a więc właściwego ich rozumienia. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że skarżący obie te przesłanki potraktował zamiennie (dotyczą tak naprawdę tej samej kwestii), co jest oczywiście nieprawidłowe, a więc tak naprawdę skarga kasacyjna została nieprawidłowo skonstruowana.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z §

10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).